

Avifaunistische karteringen tbv de planning van een windpark in Rhede - Külver Heide

Gedeeltelijke vertaling van het rapport

Vertaald zijn:

- Hoofdstuk 2 „Resultaten“
- Hoofdstuk 3 „Mogelijke conflicten op grond van het soortenbeschermingsrecht“

2 Resultaten

2.1 Kartering van horsten en habitatstructuren

Er zijn in totaal **10 roofvogelhorsten** waargenomen binnen een straal van 1200m, waarvan vier horsten binnen een straal van 500m rond de geplande windturbinelocaties. Voor drie van deze vier horsten waren er geen aanwijzingen voor bezetting. In H51 broedt vermoedelijk een buizerd. Onder de horst konden duidelijke sporen van uitwerpselen worden gevonden, bovendien konden vaker roepen woorden waargenomen vanuit dit gebied en er is een paar waargenomen nabij de horst.

Binnen een straal van 1200m bevinden zich in het noordelijk deel drie bezette horsten.

H6 werd in 2023 bewoond door een rode wouw. Er is meerdere keren een paar waargenomen nabij de horst, afzonderlijke individuen, die in deze omgeving verbleven en op 06-06-23 konden er jonge vogels worden waargenomen in de horst.

In de lente heeft zich op een afstand van nog geen 80m in horst H5 een buizerd gevestigd, er werden op 25-04-23 onder de horst uitwerpselen alsmede een veer gevonden. Dat beide soorten dusdanig dicht bij elkaar broeden is echter opmerkelijk. Vermoed wordt dat de buizerd geen succes heeft gehad met broeden, omdat op 06-06-23 twee eierdoppen op de grond werden gevonden met maar een kleine opening alsof ze waren opengehakt. Er zijn geen andere aanwijzingen gevonden voor "verse" bezetting.

Met betrekking tot H3 konden er in het kader van de inspecties geen sporen van bezetting worden gevonden. Vermoed wordt daar echter de ransuil, omdat bij de kartering van uilen twee keer een reactie uit dit bosje kwam op de geluidsapparatuur voor het stimuleren van roepen.

Het onderzoeksgebied wordt gekenmerkt door gebieden voor agrarisch gebruik o.a. akkers voor graanteelt en grasland voor de productie van diervoeder. Het centrale, noordelijke en oostelijke deel (van de straal van 1200m) worden gekenmerkt door enkele, deels ook met elkaar verbonden gemengde bossen van beuken, eiken en dennen. In het oosten bevinden zich de uitlopers van de Burlo-Vardingholter Venn, een moeras- en veenlandschap met vochtig berkenbos en heidegebieden.

De locaties van de horsten zijn opgenomen in kaart 1.

2.2 Avifauna dagactief

In het kader van de broedvogelkarteringen zijn er in totaal 19 voor de planning relevante dagactieve vogelsoorten aangetoond, waarvan 12 broedend:

- **boompieper** (*Anthus trivialis*)
- **veldleeuwerik** (*Alauda arvensis*)
- **gekraagde roodstaart** (*Phoenicurus phoenicurus*)
- **kievit** (*Vanellus vanellus*)
- **koekoek** (*Cuculus canorus*)
- **middelste bonte specht** (*Dendrocopos medius*)
- **nachtegaal** (*Luscinia megarhynchos*)
- **roodborsttapuit** (*Saxicola rubicola*)
- **zwarte specht** (*Dryocopus martius*)
- **spreeuw** (*Sturnus vulgaris*)
- **graspieper** (**Anthus pratensis**)

De **boompieper** werd aangetoond met in totaal drie broedterritoria in de kernzone van het geplande windmolenpark. Aangetoond door zang- en zichtwaarneming.

De zangvogelsoorten **gekraagde roodstaart**, **koekoek**, **nachtegaal**, **graspieper** en **roodborsttapuit** werden aangetoond met telkens één territorium. De gekraagde roodstaart broedt ten noorden binnen de straal van 500m in de tuin van een woongebouw, de koekoek in een bosje op een akker in het zuidwesten, de nachtegaal tegen de rand van een bosje in het oosten, de graspieper bij een sloot van een blijvend graslandgebied in het noorden en de roodborsttapuit bij een zoomstructuur in het westelijke onderzoeksgebied. Aangetoond werden alle genoemde soorten voornamelijk door zang- en zichtwaarneming.

De beide spechtsoorten **zwarte** en **middelste bonte specht** werden met telkens één broedterritorium aangetoond in het uitgestrekte gemengde loofbosgebied binnen de centrale straal van 500m en wel aan de hand van zang/roepen. In het geval van de middelste bonte specht kon er bij één bezoek een paar worden waargenomen.

Bijzonder opmerkelijk is de hoge populatiedichtheid van de **veldleeuwerik**, met in totaal 14 broedterritoria, waarvan 11 op akker- en weiland in het westelijk deel van de straal van 500m. In dit gebied kon ook de **kievit** worden waargenomen met een broedpaar. De kievit werd er in maart baltsend aangetroffen en broedde er later in het jaar. De **spreeuw** is met in totaal 10 broedterritoria binnen de straal van 500m de op een na

meest frequent voorkomende soort. Aangetoond werd deze aan de hand van zang.

Het onderzoeksgebied werd bovendien door enkele soorten gebruikt als foerageergebied of gepasseerd.

De **buizerd** werd met in totaal 15 zichtwaarnemingen in het onderzoeksgebied aangetroffen, meestal rondcirkelend en roepend of als foeragerende gastvogel. In totaal werden er 18 individuen waargenomen, waarvan vier in de omgeving van horst H51. Bij deze waarnemingen gaat het waarschijnlijk om een gevestigd broedpaar.

De **rode wouw** werd zes keer aangetroffen met in totaal zeven individuen. Twee waarnemingen lukten binnen de straal van 500m, een andere binnen de straal van 1000m. Bij de drie andere waarnemingen gaat het hoogstwaarschijnlijk om het broedpaar van H6.

Ook is de **wespendief** twee keer rondcirkelend waargenomen in het onderzoeksgebied, een keer in het oosten binnen de straal van 1000m en een keer binnen de straal van 500m.

De **kraanvogel** passeerde regelmatig de kernzone van het geplande windmolenpark, vermoedelijk om vanuit zijn broedplek in het Burlo-Vardingholter Venn te vliegen naar zijn foerageerhabitats. Hiervan zijn 5 waarnemingen genoteerd, waarvan vier keer als paar en een keer met een jonge vogel van dit jaar. Op een andere datum werd een volwassen vogel waargenomen, foeragerend op een akker nabij het veengebied.

De **spreeuw** is naast de bekende broedvoorkomens ook aangetroffen in het onderzoeksgebied als frequente foerageergast in groepen van 6 á 35 individuen. Bovendien werden er bij drie bezoeken Kieviten waargenomen in het onderzoeksgebied, zowel als foerageergast binnen de straal van 500m, bij het overvliegen van de kernzone en op 03-03-23 ook rustend met 18 individuen binnen de straal van 1000m.

De **boomvalk** en de *graspieper* werden telkens één keer overvliegend waargenomen binnen de straal van 500m. De **blauwe reiger** werd twee keer waargenomen bij het overvliegen van de centrale kernzone. Op 03-03-23 werd er in een bosgebied binnen de zuidwestelijke straal van 1200m een **houtsnip** opgeschrikt.

De territoriumcentra en vindplaatsen van voor de planning relevante soorten zijn opgenomen in kaart 2.

Alle overige, alomtegenwoordige, voorkomende soorten zijn opgenomen in de Excel-tabel in de bijlage.

2.3 Avifauna nachtactief

In het kader van de karteringen zijn er in totaal drie voor de planning relevante, nachtactieve soorten aangetoond, alle broedend:

- **steenuil** (*Athene noctua*)
- **bosuil** (*Strix aluco*)
- **ransuil** (*Asio otus*)

De **steenuil** is aangetoond met twee broedterritoria in het onderzoeksgebied. De centra van de territoria worden vermoed bij een boerderij binnen de zuidelijke straal van 500m en aan de rand van een bos (lichte dennenbos) binnen de centrale straal van 500m. Aangetoond werden deze bij telkens twee bezoeken met behulp van een geluidsapparatuur om roepen te stimuleren. In het geval van het centrale broedpaar kwam er een uil dichterbij het geluidsapparatuur.

De **bosuil** broedt met in totaal drie broedparen in de bosgebieden in het onderzoeksgebied. Twee territoria liggen in het noordwesten respectievelijk oosten van de straal van 1000m, een andere ligt in het uitgestrekte bosgebied in de kernzone. Aangetoond werden deze door middel van een geluidsapparatuur om roepen te stimuleren en meestal kwam er daarna ook een dichterbij.

De **ransuil** werd bij twee bezoeken door middel van een geluidsapparatuur aangetoond in het noorden van de straal van 1000m in de omgeving van horst H3. Er wordt ervan uitgegaan dat de ransuil broedt.

Op 03-03-23 werd bovendien de **kerkuil** waargenomen bij het overvliegen van het noordoostelijke deel van de straal van 500m.

2.4 Houtsnip

De houtsnip werd bij alle bezoeken en langs alle transecten resp. op alle observatiepunten in het onderzoeksgebied aangetoond met uitzondering van transect 4. Er zijn in totaal 14 baltsroutes gedocumenteerd. De waarnemingen liggen verspreid over het onderzoeksgebied met een duidelijk zwaartepunt in de kernzone van het geplande windpark en bij het Burlo-Vardingholter Venn.

De transecten en baltsroutes zijn opgenomen in kaart 3.

2.5 Patrijs

De patrijs reageerde op 12-04-23 op het afspelen van een geluidsapparatuur vanuit een akker in het centrale gebied van de kernzone. De roepen kwamen vanuit een overgangsgebied tussen graanen koolzaadveld. Op grond van de hoge locatietrouwheid van het soort, wordt er ook na een eenmalige waarneming uitgegaan van een nabije broed.

Het vermoedelijke reviercentrum is opgenomen in kaart 2.

2.6 Kwartel

Er kon geen voorkomen van de kwartel worden aangetoond in het onderzoeksgebied.

2.7 Nachtzwaluw

Er kon geen voorkomen van de nachtzwaluw worden aangetoond in het onderzoeksgebied.

3 Mogelijke conflicten op grond van het soortenbeschermingsrecht

In het kader van de karteringen werden de volgende soorten aangetoond met een (redelijk vermoeden van een) positieve broedstatus in het onderzoeksgebied:

- **boompieper** (*anthus trivialis*)
- **veldleeuwerik** (*alauda arvensis*)
- **gekraagde roodstaart** (*phoenicurus phoenicurus*)
- **kievit** (*vanellus vanellus*)
- **koekoek** (*cuculus canorus*)
- **buizerd** (*Buteo buteo*)
- **middelste bonte specht** (*Dendrocopos medius*)
- **nachtegaal** (*Luscinia megarhynchos*)
- **patrijs** (*Perdix perdix*)
- **rode wouw** (*Milvus milvus*)
- **roodborsttapuit** (*Saxicola rubicola*)
- **zwarte specht** (*Dryocopus martius*)
- **spreeuw** (*Sturnus vulgaris*)
- **steenuil** (*Athene noctua*)
- **bosuil** (*Strix aluco*)
- **ransuil** (*Asio otus*)
- **houtsnip** (*Scolopax rusticola*)

Bovendien benutten de volgende soorten het beoordelingsgebied als foerageer- /rusthabitat of het werd overvlogen:

- **boomvalk** (*Falco subbuteo*)
- **blauwe reiger** (*Ardea cinerea*)
- **kievit** (*vanellus vanellus*)
- **kraanvogel** (*Grus grus*)
- **buizerd** (*Buteo buteo*)
- **rode wouw** (*Milvus milvus*)
- **kerkuil** (*Tyto alba*)
- **spreeuw** (*Sturnus vulgaris*)
- **houtsnip** (*Scolopax rusticola*)
- **wespendief** (*Pernis apivorus*)
- **graspieper** (*Anthus pratensis*)

Ten aanzien van drie andere soorten blijft de status in het beoordelingsgebied onduidelijk:

- **ijsvogel** (*Alcedo atthis*)
- **wielewaal** (*Oriolus oriolus*)
- **wilde kat** (*Felis silvestris*)

De in het beoordelingsgebied aangetoonde **voor de planning relevante zangvogels** alsmede de **kievit** en de **patrijs** zijn primair getroffen door verlies van broedhabitat op en rondom de windturbinelocaties en door de toegangswegen.

De soorten **boompieper, kneu, veldleeuwerik, kievit, gekraagde roodstaart, koekoek, nachtegaal, patrijs, roodborsttapuit, spreeuw** en **graspieper** hebben broedterritoria in het beoordelingsgebied, deels heel dicht bij de geplande locaties. De exacte aantasting dient van soort tot soort te worden onderzocht.

Voor een merendeel van de genoemde vogelsoorten bestaat een aanvaringsrisico tijdens de trekperiodes. Dit risico kan door stilzetten van de turbines gedurende de trektijden worden verminderd.

De aangetoonde **houtsnip** is bijzonder gevoelig voor de bouw van windturbines in het bos, omdat de kwaliteit van de leefruimte hierdoor afneemt en dit vaak leidt tot verlaten van de broedhabitat. Hier is een nauwkeurige planning van de windturbinelocaties noodzakelijk.

Uilen worden op grond van het soortspecifieke vlieggedrag geacht een zeer gering aanvaringsrisico te lopen. De andere aangetoonde soorten steenuil en bosuil broeden in holtes. De ransuil maakt gebruik van oude grote nesten of roofvogelhorsten. De kerkuil broedt meestal in schuren of op zolders. De laatste werd slechts bij één bezoek overvliegend aangetoond.

In beginsel zouden zoveel bomen als mogelijk moeten blijven behouden. De bomen, die in het kader van de planning worden gekapt, moeten voor het kappen worden onderzocht of er boomholtes en eventuele bewoners of sporen te vinden zijn van de voorkomende uilen en andere vogels die in holtes nestelen zoals de **gekraagde roodstaart** of de beide aangetoonde spechten **middelste bonte specht** en **zwarte specht**. Dit geldt ook voor vleermuizen. Het verlies van verblijfbomen moet worden gecompenseerd. Het is aanbevolen om het deel van de stam met de holte (ongeveer 1 m boven en 0,5 m eronder; de exacte afmetingen van de holte kan door middel van een endoscoop worden bepaald) er volledig uit te zagen en in de directe omgeving op te hangen om deze aan de uilen/vleermuizen als verblijf ter beschikking te stellen. Het “dak” en de “bodem” van de stam moeten weersbestendig worden gemaakt. De meeste uilensoorten accepteren ook speciale nestkasten.

Verder zijn er de volgende roofvogels en grote vogels in het beoordelingsgebied aangetoond als foerageergasten respectievelijk

overvliegers: **boomvalk, blauwe reiger, kraanvogel, buizerd, rode wouw** en **wespendief**.

In beginsel gelden roof- en grote vogels als gevoelig voor aanvaring met windturbines. Hierbij kan door constructie, hoogte en eventueel stilzettijden (bijv. na het maaien en/of tijdens de trekperiodes) het risico worden verminderd. Om concretere uitspraken te kunnen doen, zou moeten worden onderzocht, hoe met name de aanwezige **rode wouw** (H6) en de **kraanvogel** gebruik maken van de ruimte.